מדריך הישרדות לכיתה ז׳: עצות מהגדולים

מאגר טקסטים לכיתה ז׳ · כתבה · גרסה: רגיל

מהדורה למורה – מפתח תשובות

המהדורה למורה מופיעה בעמוד הראשון. דפי התלמיד מתחילים בעמוד הבא. בשאלות פתוחות – תשובה לדוגמה ומחוון; כל תשובה מנומקת מהטקסט מתקבלת.

חלק א׳ – הבנה ואיתור מידע (רמה א׳)

תשובה 1: *לפי הפסקה הראשונה, אילו שני שינויים פוגשים התלמידים בכיתה ז׳?* – מערכת שעות צפופה עם מורה לכל מקצוע; חדרים שמתחלפים; תלמידים מכמה בתי ספר שונים (מספיקים שניים).

2. מה הציע אביה של שירה, ואיך זה עזר לה? [איתור מידע]

א. לסדר את התיק בערב לפי המערכת של מחר

ב. לסדר את התיק בערב לפי המערכת של מחר, וכך היא הפסיקה לשכוח מחברות

ג. לקנות יומן חדש ולצלם את המערכת

ד. לבקש מהמורים תזכורות כל בוקר

תשובה 2: לסדר את התיק בערב לפי המערכת של מחר; כך הפסיקה לשכוח מחברות ("זה הציל אותי").

חלק ב׳ – הסקת מסקנות, השוואה והבנת מונחים (רמה ב׳)

תשובה 3: *מה מתכוונת היועצת כשהיא אומרת ש"שאלה היא לא סימן לחולשה"?* – שמי ששואל אינו "חלש" או "פחות חכם"; להפך, השאלה מראה שאכפת לו ללמוד ולהבין.

4. מה המשמעות של המשפט "הייתי חייב לפתוח את הפה" בדברי אלון? [הבנה ופרשנות]

א. הוא היה צריך לאכול בהפסקה

ב. הוא היה חייב להשתתף בשיעור

ג. הוא נאלץ להתחיל לדבר עם ילדים חדשים

ד. הוא כעס על החברים הישנים

תשובה 4: הוא נאלץ ליזום שיחות עם ילדים חדשים, כי החברים הישנים שלו שובצו בכיתות אחרות.

תשובה 5: *נועה גילתה ש"חצי כיתה לא הבינה את אותו הדבר". איזו מסקנה אפשר להסיק מכך על הפחד לשאול?* – שהפחד לשאול משותף לרבים, ולכן מי ששואל עוזר גם לאחרים; הפחד שיצחקו בדרך כלל מוגזם.

תשובה 6: *מדוע לדעתכם בחרו התלמידים לסיים את המדריך דווקא במשפט "כולם מרגישים קצת אבודים בהתחלה"?* – כדי להרגיע ולתת תחושה שהקושי טבעי ומשותף לכולם, גם למי שנראה בטוח; זו העצה הרגשית החשובה ביותר.

תשובה 7: *השוו בין ההתנהגות של נועה בחודש הראשון לבין מה שהבינה בהמשך. מה השתנה?* – בהתחלה פחדה לשאול ושתקה; בהמשך הבינה שגם אחרים לא הבינו ושהמורים שמחים לעזור, ולכן התחילה לפנות ולשאול.

חלק ג׳ – טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳)

תשובה 8: *איזו עצה מהכתבה נראית לכם החשובה ביותר לתלמיד או לתלמידה שעולים לכיתה ז׳? נמקו והסתמכו על פרט אחד מהכתבה.* – תשובה פתוחה. מחוון: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהכתבה (למשל: סידור התיק של שירה / השאלה בשיעור / הצטרפות לחוג).

תשובה 9: *כתבו "עצה חמישית" למדריך: פסקה של 5–6 שורות עם כותרת, הסבר, ודוגמה מהחיים שלכם.* – משימת כתיבה. מחוון: כותרת מתאימה, עצה ברורה, הסבר, דוגמה, משפטים מחוברים בעזרת מילות קישור.

מחוון לשאלות עמדה (חלק ג׳): עמדה ברורה – 2 נק׳ · נימוק הגיוני – 3 נק׳ · הוכחה/דוגמה מהטקסט – 3 נק׳ · לשון ומבנה – 2 נק׳.

דף התלמיד

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

לפניכם כתבה שבה תלמידות ותלמידי כיתה ח׳ משתפים במה שלמדו בשנה הראשונה שלהם בחטיבה. קִראו אותה, ושימו לב: אילו עצות מתאימות גם לכם?

א **הצלצול הראשון**

ביום הראשון של כיתה ז׳ הצלצול נשמע אחרת. אין עוד מחנכת אחת שמלווה את הכיתה כמעט בכל השיעורים, אין עוד מסדרון מוכר שבו כולם מכירים את כולם. פתאום יש מערכת שעות צפופה, מורה לכל מקצוע, חדרים שמתחלפים ותלמידים מכמה בתי ספר שונים. "בשבוע הראשון הלכתי לאיבוד שלוש פעמים", מודה אלון, היום תלמיד כיתה ח׳. "פעם אחת נכנסתי בטעות לשיעור של כיתה ט׳ וישבתי שם חמש דקות עד שהבנתי."

ב כדי שהמעבר יהיה פחות מבהיל, ביקשנו מתלמידי כיתה ח׳ בחטיבה אחת במרכז הארץ לכתוב "מדריך הישרדות" לילדים שעולים השנה לכיתה ז׳. התשובות שקיבלנו היו מצחיקות, כנות ולפעמים גם מפתיעות.

ג **עצה ראשונה: סדר לפני הכול**

כמעט כל מי שענה הזכיר את הסדר. "בחטיבה אף אחד לא מזכיר לך כל יום מה להביא", אומרת שירה. "בהתחלה שכחתי מחברות כמעט כל יום. ואז אבא שלי הציע לי לסדר את התיק בערב, לפי המערכת של מחר. זה נשמע משעמם, אבל זה הציל אותי." תלמידים אחרים המליצו לצלם את מערכת השעות, לרשום שיעורי בית ביומן אחד ולא על פתקים, ולהכין תיקייה נפרדת לכל מקצוע.

ד **עצה שנייה: לא לפחד לשאול**

"בחודש הראשון לא העזתי לשאול שאלות בשיעור, כי פחדתי שיצחקו עליי", מספרת נועה. "בסוף גיליתי שחצי כיתה לא הבינה את אותו הדבר, ופשוט אף אחד לא שאל." לדבריה, המורים בחטיבה דווקא שמחים כשתלמידים פונים אליהם אחרי השיעור. גם יועצת השכבה, מירב לוי, מחזקת את הדברים: "שאלה היא לא סימן לחולשה. היא סימן לכך שאכפת לך ללמוד."

ה **עצה שלישית: חברים חדשים לא מגיעים לבד**

הנושא שהעסיק את רוב הכותבים היה החברים. רבים הגיעו לחטיבה עם קבוצה מוכרת מהיסודי, ואחרים הגיעו לבד. "חשבתי שאשאר עם החברים הישנים שלי לתמיד", אומר אלון, "אבל הם שובצו בכיתות אחרות. הייתי חייב לפתוח את הפה." העצה שחזרה שוב ושוב: להצטרף לחוג, לקבוצת ספורט או לפעילות בהפסקה, כי שם קל יותר להתחיל שיחה. "אף אחד לא מחכה שתבוא אליו עם נאום", מוסיפה שירה. "מספיק לשאול 'מה יש לנו עכשיו?' וזהו, השיחה התחילה."

ו **ומה לא כדאי לעשות?**

לצד העצות הטובות, הכותבים גם הזהירו. כמה מהם כתבו שלא כדאי לנסות "להיות מישהו אחר" רק כדי להתקבל לחבורה מסוימת. אחרים הזכירו שלא נורא לקבל ציון נמוך במבחן הראשון: "המבחן הראשון בחטיבה הוא בעיקר שיעור על איך לומדים למבחן", כתבה אחת התלמידות.

ז ומה עם ההורים? כמה מהכותבים ביקשו להעביר מסר גם אליהם. "תשאלו אותנו איך היה, אבל לא כל יום עשר פעמים", כתב אחד התלמידים בחיוך. אחרת כתבה: "החודש הראשון הוא עייף. לפעמים אנחנו חוזרים הביתה ורק רוצים לשתוק קצת – זה לא אומר שמשהו רע קרה." היועצת מירב לוי מוסיפה שכדאי לקבוע זמן קבוע ורגוע בשבוע, למשל בארוחת ערב, שבו מדברים על מה היה, בלי לחץ.

ח בסוף המדריך כתבו התלמידים משפט אחד שהם רוצים שכל תלמיד ותלמידה בכיתה ז׳ יזכרו: "כולם מרגישים קצת אבודים בהתחלה. גם מי שנראה הכי בטוח בעצמו." אולי זו העצה החשובה מכולן: לדעת שאתם לא לבד.

📖 מילון מילים

מילה	פירוש
מבהיל	מפחיד
שובצו	הוכנסו, קיבלו מקום (בכיתה)
כֵּנוֹת	אמיתיות, בלי להסתיר
מחזקת את הדברים	מסכימה ומוסיפה תמיכה

✏️ שאלות

🔎 איתור מידע
התשובה כתובה במפורש בטקסט – מאתרים אותה.

🧩 הבנה והסקה
התשובה לא כתובה במפורש – מחברים רמזים ומסיקים.

💭 חושבים ומרגישים
מביעים עמדה ומנמקים לפי הטקסט ולפי מה שאנחנו חושבים.

לפני כל תשובה שאלו את עצמכם: **מה כבר נתון בשאלה? מה נשאר לי לברר?** סמנו את מילות ההוראה (ציינו, הסבירו, השוו, נמקו).

חלק א׳ – הבנה ואיתור מידע (רמה א׳)

1. לפי הפסקה הראשונה, אילו שני שינויים פוגשים התלמידים בכיתה ז׳? [איתור מידע]

2. מה הציע אביה של שירה, ואיך זה עזר לה? [איתור מידע]

א) לסדר את התיק בערב לפי המערכת של מחר
ב) לסדר את התיק בערב לפי המערכת של מחר, וכך היא הפסיקה לשכוח מחברות
ג) לקנות יומן חדש ולצלם את המערכת
ד) לבקש מהמורים תזכורות כל בוקר

חלק ב׳ – הסקת מסקנות, השוואה והבנת מונחים (רמה ב׳)

3. מה מתכוונת היועצת כשהיא אומרת ש"שאלה היא לא סימן לחולשה"? [הבנה ופרשנות]

4. מה המשמעות של המשפט "הייתי חייב לפתוח את הפה" בדברי אלון? [הבנה ופרשנות]

א) הוא היה צריך לאכול בהפסקה

ב) הוא היה חייב להשתתף בשיעור

ג) הוא נאלץ להתחיל לדבר עם ילדים חדשים

ד) הוא כעס על החברים הישנים

5. נועה גילתה ש"חצי כיתה לא הבינה את אותו הדבר". איזו מסקנה אפשר להסיק מכך על הפחד לשאול? [הסקת מסקנות]

6. מדוע לדעתכם בחרו התלמידים לסיים את המדריך דווקא במשפט "כולם מרגישים קצת אבודים בהתחלה"? [הסקת מסקנות]

7. השוו בין ההתנהגות של נועה בחודש הראשון לבין מה שהבינה בהמשך. מה השתנה? [השוואה]

חלק ג׳ – טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳)

תזכורת לכתיבת תשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהשטח).

8. איזו עצה מהכתבה נראית לכם החשובה ביותר לתלמיד או לתלמידה שעולים לכיתה ז׳? נמקו והסתמכו על פרט אחד מהכתבה. [הבעת עמדה]

העמדה שלי	
הנימוק	
הוכחה / דוגמה	

9. כתבו "עצה חמישית" למדריך: פסקה של 5–6 שורות עם כותרת, הסבר, ודוגמה מהחיים שלכם. [משימת כתיבה]

כרטיס יציאה

דבר אחד חדש שלמדתי מהטקסט: _____

שאלה שעדיין יש לי: _____

איך הרגשתי בעבודה על הטקסט? ☹ 😐 🙂 😀